

18 Bästa namnet?
Debatten fortsätter

22 FSS om elsparkcyklar:
Töm trottoarerna!

23 Antalet är konstant
– 55 000 synskadade

Synvinkel

3 • 2023 FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

8

Se, känn och lyssna på konsten!

I DENNA TIDNING

3 • 2023

LEDARE

3 Öppna dig för det nya!

ARTIKLAR

- 4 Syntolken skapar bilder med sin berättelse
8 Helena Hartman målar för alla
11 Fascinerande svårt att syntolka dans
16 Lycka till Tina och Cristian

INSÄNDARE

- 18 Skärp definitionen på synskada, granska namnets budskap
19 Ingen ändring av namnet behövs

KOLUMN

20 AI – hot eller möjlighet för synskadade?

AKTUELLT

- 22 FSS vill förbjuda parkering av elsparkcyklar på trottoaren
23 Chat GPT utvecklas med fart
23 Hurra för ledarhundarna!
24 Nya träffar med proffs lyfter deltagarna

AKTUELLT I DISTRIKTEN

27

Synvinkel

Synvinkel är organisationstidningen för Förbundet Finlands Svenska Synskadade.

Tidningen utkommer med 8 nummer per år i svartskrift, punktskrift, som taltidning, tillgänglig pdf och i rtf-format, se www.fss.fi. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 112.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09 6962 300.

Chefredaktör: Nina Winquist
Tfn 044 712 30 17, e-post: nina.winquist@fss.fi

Layout: Synnöve Rabb

Tryck: Forsberg, Jakobstad

Papper: Obestruket Multioffset 120 g

Typsnitt: PT Sans 12,8 pkt

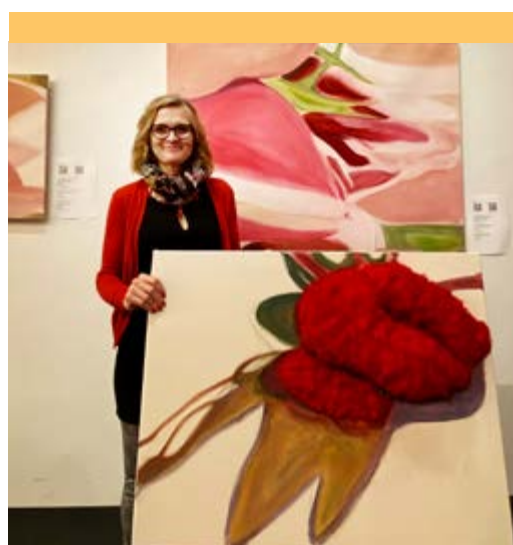
Prenumerationer och adressändringar:

FSS kansli, tfn 09 6962 300,

e-post: kansliet@fss.fi

Nästa tidning utkommer 19.6.

Deadline 25.5.

■ **På pärmen:** Bildkonstnären Helena Hartman står leende framför en blomstermålning i rött och grönt. Hon håller i en annan tavla med en taktil röd blomma i mjukt material. Foto: Amanda Samelin

LEDARE

Öppna dig för det nya!

Konstmuseet Ateneum återöppnades den 14 mars efter en ett år lång renoveringspaus. I den estetiska broschyren av **Suna Vuori** säger sig museichef **Marja Sakari** öppna museet med frågeställningar i en brytningstid; den nya samlingsutställningen "En tidsfråga" har syftet att engagera människor i en allmän diskussion. Ekonomen **Sixten Korkman** och neuroforskaren **Riitta Hari** påminner oss om att vi inte är ensamma i sällskap av konsten.

Ateneums devis denna vår är "Öppna dig för det nya!" Och det är precis vad FSS vill bidra till genom att utbilda svenskspråkiga syntolkare med förmågan att öppna upp bildkonstens, teaterns, dansens och idrottens magiska världar.

Att syntolka är inte lätt. Syntolken skapar bilder med sin berättelse i vilket sammanhang hen än befinner sig. Språket bör vara gott, rösten behaglig, det visuella sinnet utvecklat och så ska tolken gilla att beskriva det hen ser.

"Less is more", lyder det förrådskt lätta rättesnöret för syntolkning som ledaren för vinterns verkstad i Vasa, **Elin Sundell**, förespråkar.

Intresserad? Nästa chans blir i

oktober i Helsingfors då vi utbildar nya syntolkare på Luckan. Före det har du en chans att uppleva Monty Pythons *Spamalot* syntolkas på Raseborgs sommar-teater. Varför inte samåka med vår distriktsbuss från Östnyland lördagen den 8 juli? Mer info finns i en annons i denna tidskrift.

FSS finns här för dig. I det här numret kan du läsa om vårt nyaste ställningstagande gällande elsparkcyklar i städerna. Vi berättar om kurser och medlemsresor, såsom de till Östnyland och Sverige i augusti.

Vi är glada för att Synvinkels insändarspalt går het om organisationens namn och medlemskriterier.

Vi redogör för våra medlemsförmåner och presenterar särskilt de populära tal- och punkttidskrifterna. Vi välkomnar våra nya stödpersoner för taltidningar och tackar de medarbetare som nu har tagit sig an nya utmaningar.

Vi anställda som jobbar vidare för FSS öppnar också upp för det nya med ett synguidat besök på Konstmuseet Ateneum på personaldagarna i juni. Då i sällskap med nya, fina kolleger. Dem presenterar vi i nästa nummer.

Nina Winqvist,
chefredaktör

Syntolken skapar bilder med sin berättelse

■ Karelia, Ekenäs.
Maria Turtschaninoffs
Månskensprinsen
syntolkades.

Efterfrågan på svenskspråkiga syntolkar till teatrar, evenemang och utställningar ökar. Tolkarna räcker inte till. I vintras arrangerade FSS en syntolkningsverkstad i Vasa och i oktober utbildar vi nya tolkar på Luckan i Helsingfors.

TEXT & FOTO: HENRIKA MERCADANTE FOTO: NINA WINQUIST

Vem kan bli syntolk?

Grundförutsättningen är att du har ett gott språk, en behaglig röst, ett utvecklat visuellt sinne och tycker om att beskriva det du ser. Har du kunskap om ett specialområde underlättar det ditt arbete. En syntolk använder sin syn för att omvandla synintryck till ord för personer med nedsatt syn. Syntolken väljer ut relevant information, skapar med sin berättelse bilder hos åhörarna och tidsanpassar informationen så att berättelsen inte konkurrerar med det som exempelvis sägs i en film.

Målet är att ge åhörarna en rikare upplevelse av en film, en teaterpjäs, en utställning eller exempelvis ett kultur- eller sportevenemang.

En myriad av behov

En person med nedsatt syn ser färger, en annan uppfattar rörelser, en ser ingenting och en tredje har bara ett ytterst begränsat synfält. Hur gör syntolken när publiken består av 30 personer med olika behov?

– Less is more, säger **Elin Sundell**, verkstadsledare och syntolk.

Det finns helt enkelt inte tid att beskriva allt som syns. Vem skulle exempelvis orka lyssna på en tre

timmar lång teaterpjäs, där varje paus i replikerna fylls av syntolkens beskrivningar? Man får andnöd vid bara tanken. Men vad är relevant att beskriva och vad ska lämnas bort? Olika personer har olika önskningsar. Det är tolken som väljer att beskriva antingen miljöer, färger, detaljer, hur skådespelarna rör sig och interagerar, vilka ansiktsuttryck de har eller kanske ljuseffekterna som används för att förstärka budskapen. Också irrelevanta ljud som leder tankarna fel måste få en förklaring.

Syntolkens utmaningar

Varför pratas det så förtvivat mycket i varje pjäs och film idag? Var är pauserna som gör att man hinner tänka – eller som man bör fylla med syntolkning? Hur mycket synintryck våra hjärnor tar emot samtidigt som vi lyssnar på det som sägs är hisnande. Det tänker man inte på innan man funderar på vad man ska välja att peta in minipauserna i ordflödet för att förklara vad som sker för den som inte ser. Avvägandena är många och just det gör jobbet som syntolk intressant.

Är det relevant att beskriva någons hudfärg? Egentligen inte, tolken riskerar att stämplas som

■ **Redo för Månskensprinsen.** Syntolken Elin Sundell i Karelias sal.

rasist. I en video attackerar en vit man en svart person och man förstår att det beror på att han har fördomar. Den som inte vet vilken hudfärg personen har missar poängen.

Hur objektiv ska tolken vara? Beskriver tolken sin visuella upplevelse subjektivt tvingas åskådarna

■ **Lyssna!** Låter det bra? Benita Kivimäki syntolkar en video under verkstaden i Vasa.

uppleva det tolken gör. Men kan åskådarna uppleva någonting alls om beskrivningarna är sterila och helt objektiva?

Kulturupplevelser för alla

Ännu idag är syntolkning ett okänt begrepp för många, trots att syntolkning skulle gynna personer med

Syntolkningens historia

Redan på 60-talet konstaterade forskare i USA att blinda personer ser på tv, men med frustration, vilket bekräftades i senare studier.

På 70-talet började man komplettera enstaka filmer med beskrivningar av synintryck. *Star Trek* var en av de första filmerna som syntolkades.

Från filmvärlden spred sig syntolkningen till teatrarna

och från USA till Europa, och på 80-talet även till Finland. Det var en förening, Näkövammaisten Kulttuuri-palvelu, som introducerade syntolkningen på sina evenemang och ännu idag är det föreningarna som utbildar syntolkare.

Finland är sent ute. Lagstiftningen halkar också efter. I Sverige måste en viss procent av tv-programmen

vara syntolkade, hos oss bara webbinnehållet. Lagen berör offentliga aktörer.

Först på 90-talet började teater syntolkas hos oss.

På 2000-talet stod filmer i tur och på 2020-talet anas ett begynnande intresse för syntolkning av konst.

FSS och distriktsföreningarna är idag de drivande krafterna bakom syntolkning på svenska i Finland.

■ **Verkstaden besöker Wasa Teater.** Mats Ingman syntolkar farsen "Man får väl ställa upp".

nedsett syn, personer med kognitiv funktionsnedsättning och äldre personer som kanske inte hinner uppfatta allt som sker i en film eller på en teaterscen. Samtidigt ser vi att syntolkning lockar nya besökare till teatrar, utställningar och evenemang, vilket borde intressera arrangörerna.

Medlemmar: Genom att be om syntolkning på svenska på museum, teatrar och evenemang ökar medvetenheten om behovet av syntolkning. Ökar medvetenheten, ökar finansieringen som möjliggör tolkarnas arbete och utbildning. Resultatet vi kan uppnå tillsammans är ett större utbud av tillgängliga kulturupplevelser på svenska i Finland.

Anmäl ditt intresse att delta i FSS:s syntolkningsverkstad för nya syntolkare till henrika.mercadante@fss.fi. Verkstaden arrangeras på Luckan i Helsingfors under två dagar i oktober 2023.

”Jag blev så glad och rörd!”

Fantasyförfattaren Maria Turtschaninoff hälsar till alla aktiva teaterresenerärer med synnedsättning och till syntolkare.

Den 21 mars rapporterade medierna att hela 1 300 personer såg familjepjäsen *Månskenssprinsen* på Karelia i Ekenäs, massor fler än planerat.

Till rekordpubliken bidrog också över 50 FSS:are från östra, mellersta och västra Nyland. De mest långväga åkte redan tidigt på eftermiddagen från Lovisa och kom hem kring midnatt. Inte illa! Kudos till eldsjälarna och arrangören **Jonas Lindström** som ställer upp i vått och torrt.

Så här lyder **Maria Turtschaninoffs** hälsning till FSS:

”Jag hörde om de långväga resenärerna som kom för att ta del av *Månskenssprinsen* och blev så glad och rörd! Jag hoppas att alla som deltog hade en jättefin kväll!”

”Jag vill också passa på att tacka alla syntolkare för deras insatser att göra teatern tillgänglig; jag kan bara ana hur utmanande det är att få händelserna och replikerna på scen synkade med tolkningen och vilka oanade upplevelser syntolkarna bidrar till. Jag har hört att vissa pjäser syntolkas på Wasa Teater, på Svenskis och i Åbo. Fint att teaterhus satsar på syntolkning!”

FOTO: VEIKKO SOMERPURO / TAMMI

Helena Hartman målar för alla

– Utgångspunkten i mitt konstnärliga arbete är att jag vill måla med alla sinnen – jag vill höra, dofta, känna och förmedla känslor! berättar en sprudlande glad Helena Hartman efter utställningen på Luckan i Helsingfors i mars.

TEXT: NINA WINQUIST FOTO: HENRIK VON MARTENS

Så här började det. Min systers fru är synskadad. Hon frågade om jag ville bli mer involverad i hennes och fruns liv, som egenvårdaravbytare till exempel. Jag blev intresserad av allt vi kunde göra tillsammans.

Jag kände till att det finns försök till syntolkning på teatrar och i musikbranschen och fick lust att gå en kurs. Jag fick syn på den som FSS ordnade i Vasa i januari och på den vägen är jag. Det fanns seende,

lindrigt synskadade men också helt blinda på kursen.

Upplägget på utställningarna. Först ställde jag ut mina ordmålningar med QR-koder i Salo. Då såg jag hur två synskadade vandrade runt i utställningen och gillade upplägget. På nästa utställning i Tavastehus gjorde jag på samma sätt och i mars visades utställningen på Luckan i Helsingfors. QR-koderna lästes in på både finska och svenska.

Utställningen på Luckan syntolkades två gånger. Bland besökarna fanns FSS-distriktsföreningarna i mellersta och västra Nyland. Jag blev jätteglad över besöken.

Frågor som föddes. Jag målar expressionistiskt och försöker skriva dikter om hur det känns. Jag har närt

en längtan efter att måla i ord och har ställt mig frågan ”hur kan man överhuvudtaget syntolka konst?” Det är en utmaning att skapa samma känsla i mina dikter som i mina målningar, till exempel ordet ”strävan” – för det första, hur målar jag strävan? För det andra, hur beskriver jag strävan i ord som ett komplext fenomen och som avspegling av min målning.

Vilka ord välja? Utmaningen är att välja ord för att måla fram en känsla hos någon som aldrig någonsin sett en färg. Jag skriver till exempel solvarma klippor istället för att använda ordet röda... om man inte nånsin sett färg vet man ju inte vad ordet ”röd” beskriver men känslan av solvarma klippor går lättare att förmedla.

■ **Ordmålningar.** I början ville jag inte prata om mina målningar. Nu har jag ändå hittat en medelväg, säger Helena Harman om valet att också syntolka sina utställningar.

Vad ska man tänka på när man syntolkar tavlor? I början gjorde jag fel. Jag började beskriva innehållet innan jag sa det konkreta, att tavlan är 2 x 2 meter stor och målad i olja. Jag syntolkar alltså inte andra människors konstverk. Det är helt annorlunda än att tolka sina egna verk. Syntolkarna på Ateneum är oerhört kunniga och har mycket bakgrundskunskap.

Vad är svårt? Risken finns att syntolken börjar berätta för mycket och inte lämnar utrymme för besökarnas tankar. Syntolken ska inte prata sönder upplevelsen och omintetgöra besökarens egen tolkning. Ingen vill bli serverad ett färdigt svar, i stil med "Det här är en ros".

Hur kan en syntolk förbereda sig?

Elin Sundell som ledde FSS-kursen i Vasa sa att man måste besöka teatern flera gånger och förbereda sig väl för att kunna syntolka en pjäs. Om man tar på sig ansvaret att beskriva ett konstverk för en grupp, berätta om konstnären och om stilen, så får man bara inte hitta på efter eget huvud. Det gäller att finna den rätta balansen. Upphovsmakaren som skapat en pjäs eller en tavla har gjort det för att man ska se den. Man måste hålla det i minnet.

Vem talar tolken till? Eftersom jag själv har lite dålig syn tänker jag ibland på att jag också ser målningen suddigt om jag inte använder glasögon. Jag har svårt att föreställa mig att jag talar till en helt blind person. Jag har märkt att jag tänker på någon som bara ser lite. Därför

"Syntolkning är mer konkret än en ren och skär beskrivning av ett konstverk."

tänker jag att jag kunde måla på en lite fyrkantig lampa med starka kontraster istället för på canvas med mjuka färger och former.

Jag har nog tänkt på hur det vore att vara helt blind. Men det är svårt för mig. Det är överhuvudtaget svårt att skapa gemensamma upplevelser. Ser du samma färg som jag när jag säger blå? Inte vet jag det. Hittills har jag bara försökt tänka ut hur jag ska beskriva en färg. Jag har inte levt mig in med andra metoder.

Kan en icke-synskadad vara betjänt av syntolkning? Absolut! Jag har tänkt mycket på tillgänglighet. Till exempel min son kunde dra nytta av syntolkning för han har språkliga svårigheter och man måste alltid ge honom tydliga instruktioner. För andra med funktionsvariation kunde det vara bra.

Gallerier, anlita fler syntolkare! Jag är medlem i Helsingfors Konstnärsgille och har märkt att gallerierna i regel inte erbjuder syntolkning, vilket är synd. Idag är det endast vissa människor som besöker gallerier. Konsten måste bli mindre mindre elitistisk, mer demokratisk. Med hjälp av syntolkning kan man öppna upp konsten på ett helt nytt sätt, för alla.

■ **Vingar.** Visuellt kanske det inte framgår varför jag ser ut som en fågel, men i en syntolkning kan vi välja att berätta om det, säger Stina Nyberg.

Fascinerande svårt att syntolka dans

Hur syntolkar man dans, och är det ens möjligt att syntolka något så visuellt? Den svenska dansaren och koreografen Stina Nyberg har i nästan tio år arbetat med att syntolka sina föreställningar.

ORIGINALTEXT: EMMI ALFREDSSON BEARBETNING: NINA WINQUIST FOTO: JOSÉ FIGUREOA

För **Stina Nyberg** har dansen alltid legat nära hjärtat. Redan som liten dansade hon och höll på med gymnastik. Idag gör hon egna produktioner, utför uppdrag och samarbetar med andra.

Syntolkning av föreställningar har hon arbetat med sedan 2014 under produktionen av *Shape of States*, där syntolkningen var en

integrerad del av föreställningen – både ett konstnärligt val och en tillgänglighetsfråga.

Vad är viktigt för dig att förmedla?

– Att på något sätt beskriva hur upplevelsen av att se en dans kan vara. Det blir alltid väldigt subjektivt, men det finns nycklar, eftersom en dans ger ganska tydliga bilder.

Då du dansar kan du se ut som en maskin, en fågel eller en flicka. Bilder dyker upp och försvinner sedan igen i flödet.

Är det viktigt att också ha kunskap om dans om man ska syntolka dans?

– Jag tycker det är viktigt att syntolka utifrån mitt konstnärliga perspektiv. Så jag ser det som ett konstnärligt förslag.

Hur är det att som seende göra föreställningar som också är tillgängliga för synskadade?

– Det gäller att samarbeta med syntolken framför allt om vad som behöver tolkas. Jag jobbar också en hel del med texterna. Sitter man nära scenen kan man höra och uppleva ganska mycket oavsett om man är seende eller inte. Att syntolka dans är en helt omöjlig uppgift,

och jag tror att det är just det jag tycker är fascinerande.

Dans är en väldigt visuell form av konst. Vad finns att ta till sig inom genren för en person som inte är seende?

– Inom dans används många redskap som bygger på perception. Att uppleva ett rum, dess yta, människorna och ljuden, bygger inte bara på det visuella intrycket. Dans är ett otroligt hantverk av kunskap som integreras med sinnena och blir ett sätt att uppleva världen på.

– Inom samtida dans är koreografin mer än bara en visuell upplevelse. Det är en upplevelse av ett ögonblick, tillsammans i ett rum.

Får man genom syntolkningen ta del av mer av berättelsen?

– Jag tror det beror på hur man

■ Dansare.

Stina Nyberg bor i Stockholm och jobbar i Sverige och internationellt.

utformar syntolkningen. Man kan lägga till anledningen eller bakgrunden till en rörelse.

– Visuellt vet man kanske inte varför jag ibland ser ut som en fågel när jag dansar, men i en syntolkning kan vi välja att berätta om det. Att jag jobbar med skulderbladen som åker upp och ner, att det finns en fysikalisk uppgift som kan se ut som någonting annat, men som också kan avslöja lite mer om vad jag som dansare jobbar med eller tänker på.

– Med syntolkning tycker jag att man kan få mer ut av en berättelse. Det är det som är kul med syntolkning. Historierna är mer än bara visuella. Man kan ge lite mer bakgrundsinformation och lite mer beskrivningar.

Vilka tips kan du ge andra som vill göra kultur tillgänglig för synskadade?

– Bara gör det! Det behöver inte vara världens största sak. Jag gör det ju väldigt lite, men försöker alltid se till att ha en syntolkning per år eller per termin. Man kan göra det återkommande så att man allteftersom kan bygga upp en publik.

– Jag tycker att det är – för mig – konstnärligt intressant att tänka ut en översättning av hur jag uppfattar eller upplever ett konstnärligt verk. Med vilka sinnen uppfattar man verket, vilka sinnen aktiveras av det? Då blir det ganska kul och spännande.

Den här artikeln är ett utbyte med svenska tidningen Perspektiv. Artikeln kan läsas i sin helhet på srf.nu

Välkommen till huvudstaden och Östnyland 1–3.8!

Svenska synskadade i Östnyland ordnar ett tredagars program ämnat för alla distriktsföreningar inom FSS.

Tisdag 1.8 På förmiddagen besök på förbundets högvarter Synvillan och servicecentret Iiris i Östra centrum. På eftermiddagen förflyttning till Borgå och incheckning på hotell Sparre. På kvällen står Svenska synskadade i Östnyland värd för en 50-årsjubileumsmiddag.

Onsdag 2.8 Guidat besök i Lapträsk kapellby, hembygdsgården Kycklings och fänriksbostället Brofogdas. Presentation av Lapträsk kommuns tillgängliga boenden – vårdhem och specialbyggda småhus. Konsert i Lapträsk kyrka med Wallmökören. Lunch och middag i restaurang Georgas. På kvällen fri samvaro på hotell Sparre.

Torsdag 3.8 På förmiddagen anpassad guidning på bostadsmässan i Lovisa och info om Lovisa. På eftermiddagen retur till Helsingfors och vidare med buss till Västnyland eller tåg och båt till andra orter.

Prisuppgifter och tilläggsinfo av reseledaren Jonas Lindström vid Svenska synskadade i Östnyland, tel. 040-9644672. Anmälan senast to 1.6.

Prenumerera på våra tal- och punkttidskrifter

TALTIDNINGAR

En taltidning är en ljudversion av en tidning som du kan lyssna på med hjälp av en Daisyspelare. I spelaren kan du prenumerera på olika dags-, medlems- och övriga tidningar som FSS producerar i ljudformat.

Foto: Niklas Finnäs

Medlemsbandet

Medlemsbandet är förbundets medlemstidning som utkommer varannan vecka i Daisy-format, förutom i juli eller när helg infaller. Medlemsbandet går också att prenumerera på via Pratsam Reader på telefonen, läsplattan och datorn. Med lösenord kan Medlemsbandet även läsas på vår hemsida www.fss.fi.

MB innehåller direkt och aktuell information till medlemmarna från förbundet och från distriktsföreningarna. Dessutom innehåller MB information om aktuella frågor som berör personer med synnedsättning, exempelvis forskningsresultat och information om hjälpmedel.

På Medlemsbandet kan du lyssna på specialgjorda inslag och poddar. Av upphovsrätts-

liga skäl är Medlemsbandet endast tillgängligt för FSS medlemmar och det utkommer endast i ljudformat.

Synvinkel

Synvinkel ges ut av Förbundet Finlands Svenska Synskadade och är förbundets organisationstidning. I

tidningen ingår information om förbundets verksamhet. Synvinkel utkommer åtta gånger per år. Synvinkel kan du också lyssna på med vanlig webbläsare på FSS:s webbplats.

God Tid

God Tid ges ut av Svenska Pensionärsförbundet och utkommer med nio nummer per år. I tidningen ingår information om förbundets insatser och även kolumner, kåserier, berättelser och personporträtt.

Vi hör

Vi hör ges ut av Svenska hörselförbundet och utkommer med fyra temanummer per år. I tidningen ingår fakta-kunskap och information om hörsel och hörselrelaterade frågor.

För prenumerationer kontakta: FSS kansli

E-post: kansliet@fss.fi,
Telefon: 09-696 2300
måndag – torsdag kl.10–16.

Utöver taltidningarna ger FSS också ut punktskriftstidningar.

I PUNKTSKRIFT

FSS ger ut många tidningar i punktskrift: Oss emellan, Intermezzi, Punktchat, Extra magasinet och Horisont. För prenumerationer kontakta punktskriftsansvariga Tessa Bamberg, tfn 044-712 3024.

Oss emellan

Oss emellan är FSS tidning för alla punktskriftsläsare, den utkommer med fyra nummer per år. Tidningen innehåller underhållande och trevligt material i glesskrift och är ett gott medel för träning av punktskriftsläsning. Utrymme ges också för läsarnas egna bidrag. Tidningen är avgiftsfri.

Intermezzi

Intermezzi är en punktskriftstidning som utkommer fem

gånger per år. Tidningen innehåller artiklar, tips, berättelser och reportage. Materialet är aktuellt, allmänt hållet och lätt att ta till sig. Vissa sektioner är exklusivt sammanställda enbart för Intermezzis läsare. Det kostar ingenting att prenumera på Intermezzi.

Punktchat

Punktchat riktar sig till den som är intresserad av skvaller från nöjesvärlden och trender inom bland annat mode och välmående. Tidningen utkommer med fyra nummer per år och är avgiftsfri.

Extra magasinet

Extra magasinet är en punktskriftstidning som utkommer sporadiskt. Tidningen innehåller artiklar, tips, recept,

berättelser och reportage. Extra magasinet är en bonus-tidning för Intermezzis och Punktchats prenumaranter och tidningen är avgiftsfri.

Horisont

Den nordiska tidningen Horisont är den första kulturtidskriften som utkommer i punktskrift med fyra nummer per år. I Horisont publiceras essäer, artiklar, dikter, noveller, kritik och konst. Ibland förekommer debatt, ibland temanummer om viktiga företeelser inom litteratur eller kultur. Från och med år 2021 gör samarbetet mellan FSS och Horisont det möjligt för punktskriftsläsare att ta del av tidskriften även i punktskrift. Prenumerationspriset för punktstidningen är 25 euro per år.

Lycka till Tina och Cristian!

Två omtyckta och kompetenta mångåriga FSS-anställda har i april meddelat att de tar sig an nya uppgifter i arbetslivet.

TEXT & FOTO: NINA WINQUIST

Texterna med både **Tina Hultgren** och **Cristian Söderberg** om deras respektive arbetsbild hade vi planerat för annat bruk men nu kom de väl till pass som avskedsord.

Tina och Cristian, FSS tackar för er värdefulla insats och önskar er lycka till.

Ta väl vara på er, vi saknar er redan och väntar med nyfikenhet på vem som träder i ert ställe...

”Jag fortsätter sprida kunskap om synen”

Tina Hultgren arbetade som synrådgivare för FSS i Västra Nyland sedan hösten 2018. I maj började hon jobba som klientansvarig för äldre personer i Västra Nylands välfärdsområde, med Hangö som stationeringsort.

Tina säger att beslutet var svårt att fatta och hon är evigt tacksam för allt hon lärt sig om synnedsättning. ”Jag kommer att ta

med mig denna kunskap och sprida budskapet om synens betydelse för funktionsförmågan. Jag kommer att berätta om FSS och kan kanske fånga in nya medlemmar.”

Det bästa med det jag gör är alla människomöten.

Mitt finaste minne är alla fina tack som jag får i mitt arbete.

Jag minns när nån sa åt mej ”jag kommer aldrig att acceptera min synnedsättning, men jag har accepterat att jag måste fortsätta leva”.

■ Leker punktskrift.

Tina Hultgren leker att hon skriver med två-åriga Klara på Annegårdens barnfest i mars.

Mina klienter är för det mesta äldre personer som oftast har en ögonsjukdom som betydligt påverkar deras vardag. I Synligan träffade jag barn och unga samt deras syskon och föräldrar.

FSS viktigaste uppgift är att arbeta med intressebevakningsfrågor för personer med synnedbjudning men också att vara ett förbund som finns till för alla människor som söker information och stöd i synrelaterade frågor.

”Det bästa har varit att hjälpa andra”

Cristian Söderberg arbetade som IT-ansvarig för FSS i 8,5 år. I maj började han jobba på Nestes oljeaffineri i Borgå.

Cristian säger att det har varit en fröjd att jobba med proffs som erbjuder unik service för våra målgrupper. ”Jobbet har utvecklat mina pedagogiska färdigheter och ökat min empati. Program, appar, olika apparater, operativsystem, nätförbindelser, bakgrundssystem och tjänster har ut(in)vecklats under denna tid; vissa saker har gått mot det bättre och andra mot det sämre.”

Det bästa med det jag gör är att få och kunna hjälpa andra.

Mitt finaste minne är ... ja, det finns många fina minnen men kanske den mest speciella händelsen jag deltagit i är den Utvidgade Nordiska Konferensen som hölls i Sverige, hösten 2019.

Tekniken ska vara rätt för att det ska finnas förutsättningar för en

behaglig upplevelse och digital delaktighet.

Viktigast med mitt jobb är att utveckla och se till att förbundets IT-system, datasäkerhet och personalens IT-utrustning fungerar felfritt samt att ge IT-stöd så att allas arbetsrutiner rullar på så effektivt som möjligt. Minst lika viktigt är det också att koordinera och delta i FSS:s IT-verksamhet för målgruppen.

FSS:s viktigaste uppgift är att ge unik och värdefull service till medlemmarna och målgruppen.

■ **Smart telefonbruk.** Cristian Söderberg instruerar Gunlög Ilkko på Synvillan.

I **Synvinkel nr 2/2023** reflekterade Karl-Oscar Skogster kring den ledare Gunilla Löfman hade skrivit i Synvinkel nr 1/2023. Löfman hade ställt frågan ”Är vi modiga?” och undrade om förbundets namn är föråldrat. Nu fortsätter debatten med insändare av Jarkko Setälä och Tor Hanner.

INSÄNDARE

Skärp definitionen på synskada, granska namnets budskap

Vem är synskadad?

Såsom Löfman nämner, sägs det i FSS:s stadgar i paragraf 4. punkt 1, att ”För att vinna medlemskap som ordinarie medlem i förbundet fordras läkar- eller motsvarande utlåtande, varav framgår att personen i fråga är blind eller synsvag med så nedsatt synförmåga att det är svårt eller omöjligt att läsa vanlig skrift eller att med synens hjälp orientera sig eller har motsvarande svårigheter i den dagliga livsföringen.”

Den här formuleringen som enda definitionen för en synskadad person användes även tidigare av medlemsföreningarna inom Näkövammaisten Liitto, och det hela ledde i vissa fall till nästan godtycklig medlemsintagning, när definitionen inte var exakt och i viss mån togs även andra livsomständigheter, såsom ålder eller utbildning, i beaktande när man antog nya

Foto: Vera Örså

”Därför föreslår jag att FSS skulle anta samma definition som Näkövammaisten Liitto, en person är synskadad då hans invaliditetsprocent är minst 50.”

medlemmar till föreningarna. Sedan kom Näkövammaisten Liitto ut med en instruktion till föreningarna, som definierade en exakt gräns för vem som är synskadad, och därmed berättigad till ordinarie medlemskap inom respektive medlemsförening.

Instruktionen fastslog att person med en invaliditetsprocent på minst 50 % kunde anses vara synskadad och därmed fyllde kraven på medlemskap i föreningarna. Invaliditetsprocenten fördes sedermera in i de olika föreningarnas stadgar så att

minimidefinitionen för en synskadad person blev enhetlig inom hela organisationen.

Därför föreslår jag att FSS skulle anta samma definition som Näkövammaisten Liitto, en person är synskadad då hens invaliditetsprocent är minst 50. Detta skulle precisera den nu smått flummiga definitionen som nu används i FSS stadgar med en klar gräns för tillräcklig synnedsättning. Detta kan anses även underlätta de sakkunnigas arbete i att svara på frågan om personen i fråga kan anses vara synskadad.

Det är förstås inget självändamål för sig att båda de nationella förbunden använder sig av samma kriterier kring frågan om vem som är synskadad, men enhetliga krav på till exempel medlemsintagningens kriterier i de båda nationella förbunden vore önskvärda.

Förbundets namn

Vad beträffar ett eventuellt namnbyte av FSS till till exempel "Synförbundet", måste man smått granska vilket budskap namnet i så fall skulle ge allmänheten. När Näkövammaisten Liitto skrev om sina stadgar för ett antal år sedan, satt jag med i den kommitté som formulerade stadgetexten. Bland annat ville man då även ändra på det dåvarande namnet, Näkövammaisten Keskusliitto, till något mera brukbart, och

då kom även formuleringen Näköliitto fram. Kommittéen konstaterade att Näköliitto skulle nog vara ett behändigt namn, men då skulle namnet ge intrycket av att även andra organisationer än föreningar för och av synskadade skulle kunna ansluta sig till detta förbund, såsom patientföreningar (glaukom, Retinitis pigmentosa mm.), föreningar kring ögon- och synforskning, ögonläkar- och optikerföreningar o.s.v., som kanske inte alls hade direkt att göra med olika typer av synnedsättningar.

För att poängtera organisationens huvudsakliga målgrupp, personer med olika grader av synnedsättning, kom man sedan fram till formuleringen Näkövammaisten Liitto. Så skulle man också kunna tänka i fallet med att FSS skulle ändra sitt namn till Synförbundet, då kan man fråga sig, om förbundets målgrupp är på väg att utvidgas till verksamhet som har med synförmågan i allmänhet att göra, inte bara frågor kring synnedsättningar, och då ändras ju hela förbundets karaktär till något annat än vad det nu är.

JARKKO SETÄLÄ

Ingen ändring av namnet behövs

Som ett inlägg i diskussionen om namnet på förbundet och syngränsen för medlemskap i förbundet tycker jag så här:

Förbundet är en synskadeorganisation och jag tycker att vi skall tillämpa samma princip som Världsblandunionen WBU och den Europeiska Blindunionen EBU det vill säga förbundet är en organisation av blinda och synsvaga. Någon namnändring behövs inte.

Man talar idag om personer med synnedsättning, men synskadad täcker ju också samma sak. Låt inte ordet "skadad" vara störande här. För att bli ordinarie medlem i förbundet måste man alltså ha en synnedsättning eller inte kunna se alls. Om sedan WHO:s definition på synskadade skall gälla eller inte kan diskuteras.

TOR HANNER

Gunilla Löfman konstaterar att det finns medlemmar som saknat debatterna i vår organisationstidning och hon ser fram emot att den aktuella debatten fortsätter. Hon återkommer i Synvinkels följande nummer.

AI – hot eller möjlighet för synskadade?

Under de senaste åren har allt fler av oss med synnedsättning, liksom andra samhällsgrupper, kommit i kontakt med artificiell intelligens eller AI. Tyvärr utvecklas AI inte som en demokratisk, faktabaserad, rättvis och moralisk process och för oss på gräsrotsnivån är det omöjligt att känna till de algoritmer som styr.

Det finns två stora utmaningar med AI-tekniken som vi idag känner till. Den ena är mängden informationen som samlas in och den andra är vem som kommer åt informationen som samlats in. Vi har oerhört svårt att kontrollera vilken information som finns om oss samlade och vad det kan tänkas användas till.

För dem av oss som är tekniskt bevandrade ger AI tekniken stora möjligheter att klara av saker utan andras hjälp och kan vara till stor glädje. Jag hör till de synskadade som nuförtiden har lättare att bland annat ringa, diktera och öppna olika dataprogram. Men samtidigt är jag medveten om de helt nya riskerna AI för med sig.

När självkörande bilar testades hade bilarna inte kapacitet att identifiera en person i rullstol. Vid

simuleringen valde bilarna därför att köra på personen som satt i rullstolen. Och anledningen till det står att finna i de attityder och värderingar som utvecklare av AI har. Men samtidigt kan självkörande bilar ge oss en helt annan frihet än vad färdtjänsten kan möjliggöra.

FSS som en del av de europeiska funktionshinderorganisationerna vill se ytterligare lagstiftning inom området för att skapa mer öppenhet kring metoderna och innehållet som används vid utvecklandet av AI-tekniken.

Vi anser att de individuella rättigheterna behöver skyddas till större grad för att säkerställa att AI-tekniken inte kränker våra grundläggande fri- och rättigheter. Dessutom är världsläget idag såpass förändrat jämfört med det för tio år sedan att det finns all anledning att vara försiktig.

Den fråga som sysselsätter oss i FSS är hur man kan parera AI-utmaningarna och maximera nyttan för personer med synnedsättning. Dessa frågor lyfter vi aktivt och kontinuerligt fram i de olika sammanhang vi verkar i.

Veera Florica Rajala,
socialpolitisk
sakkunnig, FSS

”För dem av oss som är tekniskt bevandrade ger AI tekniken stora möjligheter att klara av saker utan andras hjälp.”

FPA:s anpassningskurser för personer med synnedsättning, inklusive anhöriga

Kurserna genomförs av Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf i samarbete med FPA. Anpassningskursen stöder klienten och hans eller hennes anhöriga i att klara sig i den livssituation som förändrats genom synnedsättningen.

Kurserna är fem dagar långa (måndag–fredag).

Anpassningskurserna riktar sig till klienter som studerar, är i arbetslivet, är på väg att återgå i arbete, har rehabiliteringsstöd eller som är pensionerade. Kurserna riktar sig också till klientens anhöriga och de deltar de tre första kursdagarna (måndag–onsdag). Den anhöriga får stöd, handledning och förståelse för klientens vardag. I programmet ingår föreläsningar, diskussioner och praktiska övningar gällande synskadefärdigheter.

Vid intresse kontakta FSS synrådgivare som svarar på frågor och ger närmare information. Ansökningarna tas emot av FPA och ett B-läkarintyg bifogas till ansökan.

Kursplats: Härmä Rehabiliteringscenter, kurs nr 86468

Klientperiod: 25-29.9.2023,
anhöriga 25-27.9.2023

Synrådgivare Ulla-Britt Ingman
tfn: 050 561 29 50

e-post: ulla-britt.ingman@fss.fi

Kursplats: Iiris Center, Helsingfors, kurs nr 86469

Klientperiod: 30.10-3.11.2023,
anhöriga: 30.10-1.11.2023

Synrådgivare Ann-Catrin Tylli
tfn: 040 511 33 45

e-post: ann-catrin.tylli@fss.fi

Foto: Näkövammaisten liitto/Liisa Lähteenmäki

FSS vill förbjuda parkering av elsparkcyklar på trottoaren

Våren är här och med dem elsparkcyklarna som ligger lite varstans på trottoarerna.

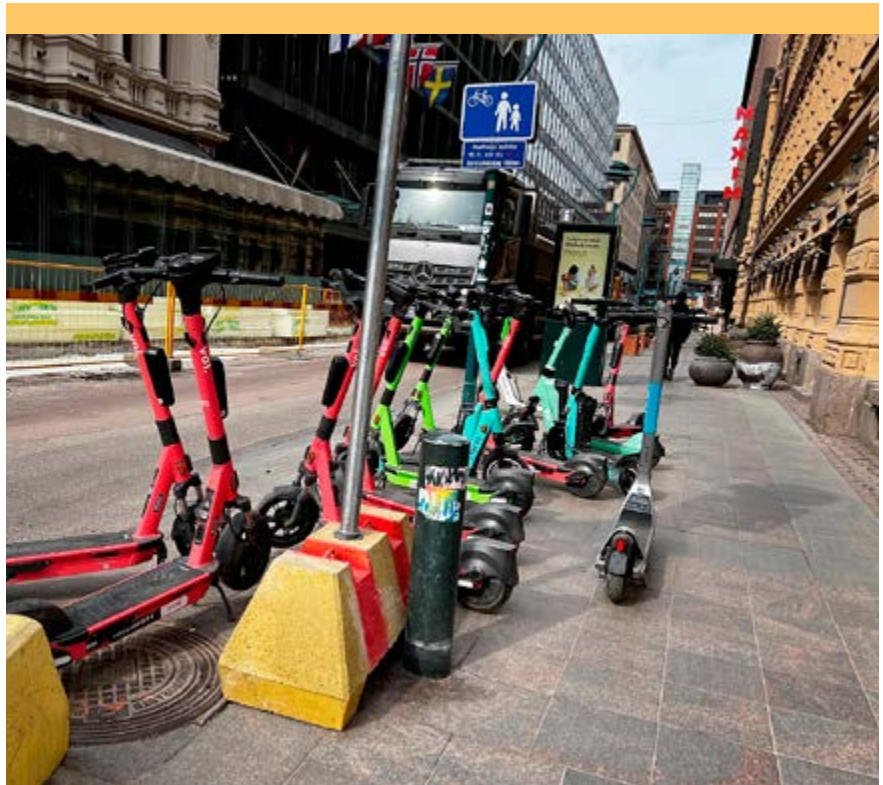
FSS anser i ett utlåtande i mars att det är viktigt att påverka säkerheten inom så kallade mikrotransporttjänster, både för användare och förbipasserande fotgängare. Utlåtandet hade inbegärts av det riksomfattande Handikapprådet vid Social- och hälsovårdsministeriet.

FSS tycker att den viktigaste åtgärden för tillgänglighet och jämlikhet i städerna är att förbjuda parkeringen av elsparkcyklar på trottoarerna och att begränsa elsparkcyklarnas antal.

– Personer med synnedsättning har inlärd rutter. Om det vid dessa rutter finns utplacerade elsparkcyklar hindrar det framkomligheten. Detta medför en trafikfara, skriver FSS i utlåtandet.

FSS påminner om att staten är ansvarig för att alla medborgare ska kunna röra sig självständigt och anser att Handikapprådet mer borde lyfta fram funktionsnedsättningsperspektivet.

Dessutom stöder FSS en licensiering som skulle göra

■ **Huller om buller.** Parkera inte en elsparkcykel där andra kan snubbla på den, uppmanar trafikskyddet. Uppmaningen räcker inte och nu krävs en lag för att reglera. Foto: Nina Winquist

det lättare för kommunerna att reglera operatörerna, anser att polisen borde få mer resurser för att övervaka och förespråkar att promillegränsen sänks till åtminstone föreslagna 0,5.

Skador för miljoner

Bedömningspromemorian borde, enligt FSS, också behandla frågan om nollvision för att förebygga allvarliga skador – enligt promemorian

har elsparkcyklarna redan orsakat kostnader för sjukvården på 130 miljoner euro.

I en utredning som Kommunikationsministeriet låtit göra uppskattas att olyckor som drabbar förare av lätta elfordon orsakar årliga kostnader på cirka 275 miljoner euro. I april efterlyste 30 städer och Kommunförbundet ett lagförsök för mikromobilitet med koncessionsmodell. (NW)

Chat GPT utvecklas med fart

I november i fjol lanserades den kostnadsfria AI-appen Chat GPT, som har en förmåga att tolka och skriva text. Appen har väckt uppmärksamhet eftersom den bland annat använts för att fuska i skolor och på universitet. I mars presenterades en ny, avgiftsbelagd version.

Chat GPT-4 kan inte bara tolka text utan också inmatade bilder med partnersystemet Be My Eyes, som ger viktig hjälp i vardagen åt många synskadade. I Be My Eyes förklarar seende direkt per videolänk hur det ser ut

i en svår trafikorsning eller om tröjans färg passar ihop med byxorna när det är bråttom på morgonen.

GPT-4 appen kan i likhet med Be My Eyes tolka och förstå det sedda. En bild på kylskåpets innehåll kan blixtnabbt trolla fram ett matrecept. Ett spännande samarbete med oanade följder!

55 000

Uppskattningsvis 55 000 finländare har försvagad syn eller ser inget alls. Av dem är ungefär 3 000 svenskspråkiga.

Antalet synskadade har varken ökat eller minskat sedan i fjol. Uppgifterna baserar sig på data i Synskaderegistret, som upprätthålls av Institutet för Hälsa och Välfärd, THL.

Tre fjärdedelar av de registrerade synskadade är synsvaga som på sätt eller annat kan utnyttja sin återstående syn. Cirka 22 procent av Finlands synskadade är helt blinda; de ser antingen inget alls eller kan till exempel bara uppfatta skillnaden mellan ljus och mörker.

Den största delen av de synskadade är äldre personer och den största orsaken till synskador i Finland är makuladegeneration.

Världshälsoorganisationen WHO räknar med närmare 300 miljoner synskadade i hela världen. Majoriteten av dem bor i den globala södern och är ungdomar i arbetsför ålder.

FSS har cirka 1 000 personmedlemmar och jobbar ständigt för att nå ut till de cirka 2 000 personerna som inte är medlemmar.

Hurra för ledarhundarna!

Finlands drygt 200 ledarhundar firade den årliga, internationella ledarhundsdagen i april.

De är bland annat tränade att hitta överfarter, in- och utgångar och väja för hinder men inte för bilar i rörelse.

Enligt lagen har en ledarhund i arbete rätt att röra sig nästan var som helst. Hunden får gratis åka buss, tåg, båt och flyg. Övriga resenärers allergier får inte vara ett hinder.

En ledarhund pensioneras senast vid fyllda tolv år.

■ **Labrador.** Raisa Tickléns ledarhund Celtsi är precis som det stora flertalet en labrador. Foto: Näkövammaisten liitto/Liisa Lähteenmäki

Nya träffar med proffs lyfter deltagarna

Alla mår bra av personlig utveckling. Grupper av det här slaget ger så otroligt mycket mer än att bara vara en vanlig kaffestund där man talar väder och vind, säger coachen **Sonja Signell** om de skräddarsydda gruppsamtalen **Ålands Synskadade** startat i mars och som fortsätter på hösten.

Det hela började med att styrelsen gång på gång hört medlemmar, anhöriga och Ålands hälso- och sjukvård efterlysa träffar med andra i samma situation.

– Det här forumet saknades på Åland, konstaterar verksamhetsledare **Charlotta Solax**. Sjukvården stöder inte automatiskt hjälp med sorgen vid en synnedläggelse. Vi ville erbjuda våra medlemmar en utbildad ledare som kan styra samtalet.

– Alla behöver prata! Visst talar våra medlemmar med varandra under pauserna när vi ordnat aktiviteter om utmaningar, men vi ville ställa samtalet i fokus, säger hon.

Gruppen med fem väldigt olika deltagare i pensionsåldern har försiktigt kommit

■ **Välgörande.** Livet är för kort för att levas olyckligt, osäkert eller ouppfyllt, säger coachen **Sonja Signell** (t.v) och får medhåll av **Viva Holm** (t.h), synskadad i cirka 20 år och erfarenhetsresurs. Foto: Charlotta Solax

”Det handlar om förlust, identitet, acceptans och självmedkänsla.”

igång och efter de inledande träffarna är **Viva Holm** som varit synskadad i två decennier nöjd:

– Vi tycker alla att det här är bra! I samtalsgruppen kan vi lättare säga vad vi känner och prata om allt, funderar **Holm**. Det är förlösande!

– Problemen och utmaningarna för synskadade är

ganska lika och det gör att vi förstår varandra. Vi känner igen oss i det andra gruppdeltagare säger, medan personer utan synnedläggelse kan ha svårt att förstå vad vi pratar om.

Coachen **Sonja Signell** med erfarenhet av mental träning för idrottare, livs- och karriärcoaching och före-

tagscoaching utgår från alla människors lika värde.

– Jag fokuserar på en positiv dynamik och att tillfällena lyfter deltagarna. Att det inte bara talas om hur eländigt något är, berättar Signell som säger att hon noga förberedde sig för att landa rätt utifrån projektbeskrivningen och samtal med verksamhetsledaren.

– Det som jag tänkte på lite extra, var hur jag kan skapa en varm och avslappnad atmosfär vid träffarna.

Du har handlett människor i de mest olika livsskederna, vad är särskilt med synskadade?

– Man skulle kunna tänka sig att det självklara svaret är synskadan. Och ja, förvisso bidrar den till att människor som får en synskada hamnar i en helt ny situation som de inte är vana med. Livet förändras drastiskt.

– Men alla människor har sina utmaningar och det är grunden, att vara människa, som är utgångspunkten. Det handlar om förlust, identitet, acceptans och självmedkänsla. Om inre styrka, trygghet och mod.

FSS har sju distriktsföreningar, tycker du det här är något de andra distrikten kunde ta efter?

– Absolut!

NINA WINQUIST

Win-win då Vasa synskadade firar jubilerande Korsholm

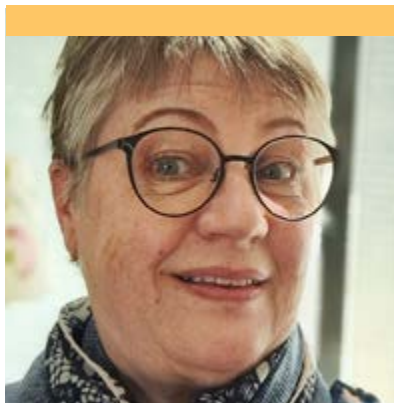
Korsholms kommun firar 675-årsjubileum i år. Upplägget är win-win för jubilarerna och en busslast glada gäster från Vasa synskadade. Konceptet med infoutbyte under festligheterna i Koskö samlingshus är något som andra distriktsföreningar kan ha nytta av.

– Vi får en möjlighet att lära oss om Korsholms kommun och de får info

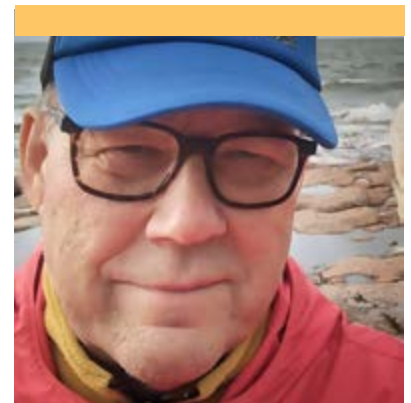
om vår verksamhet för personer med synnedsättning, konstaterar en nöjd verksamhetsledare **Febe Mörk** om orsaken till att Vasa synskadade den 21 maj besöker Korsholm.

Temat i Koskö samlingshus är ”Info och gemenskap föreningar emellan”. Det vankas spex, sång och musik. Läs mer om programmet under distriktsinfot.

Nya stödpersoner för taltidningarna

GUNILLA FRÖBERG, Åboland. Fröberg stiger åt sidan som enhetschef i Pargas Folkhälsanhuset. Hon hoppas på många trevliga besök i Åboland och vill göra det lättare för alla taltidningsanvändare. ”Nilla” har jobbat med omsorg i hela sitt liv och beskriver sig som social, ganska praktisk och villig att lära sig mer om IT.

CHRISTER STRÖMBÄCK, Vasaregionen. Strömbäck är pensionär och tidigare expert på teknik och information vid Citec i Vasa. Han är viceordförande för Österbottens cancerförening och styrelsemedlem i Cancerföreningen i Finland samt Gubbrockarna. Han vill motivera klienterna att utnyttja tekniken till fullo.

Stockholm, Allsång på Skansen och Gotland

Medlemsresa 14–21.8.2023

Dag 1, måndag 14.8 hemorten – Åbo. Oravais Trafiks buss samlar upp alla på eftermiddagen, från Jakobstad och Vasa söderut längs kusten till Åbo. Middag. Avfärd med Viking Line kl. 20.55. Logi i innerhytter (2 eller 4 pers).

Dag 2, tisdag 15.8 Stockholm. Sjöfrukost på hotell i Stockholm, rundtur med buss i Stockholm. Lunch och logi på hotell Hasselbacken, på Djurgården intill Skansen. Sittplatser till ALLSÅNG PÅ SKANSEN – en unik upplevelse!

Dag 3 onsdag 16.8. Stockholm – Nynäshamn. Frukost på hotellet och fri samvaro med möjlighet att flanera på shoppingstråket Drottninggatan och besöka t. ex slottet, Skansen, Vasamuseet, Nordiska museet eller Kaknästor-net. Kl. 14 avfärd till Nynäshamn, där vi tar in på Skärgårdshotellet. Middag på hotellet.

Dag 4 torsdag 17.8 Nynäshamn – Gotland. Frukost på hotellet. Gotlandsfärjan från Nynäshamn avgår kl. 11.25, ankomst i Visby kl. 14.55. Tre nätter på Hotell Solhem i rosornas och ruinernas Visby, invid stadsmuren. Guidad rundtur på eftermiddagen. Middag på hotellet med synskadeföreningen i Visby.

Dag 5 fredag 18.8. Rundtur på södra Gotland med lokalguide med skön dialekt! Bland sevärdheterna kan nämnas raukfält, medeltida kyrkor, stenskepp, strandvägen med utsikt mot Karlsöarna, Hoburgsgubben mm. Lunch. Fritt program på kvällen.

Dag 6 Lördag 19.8. Norra Gotland och Fårö med karga landskap, storslagna raukområden och vackra kuststräckor. Lummelunda-droppstengrottor! Lunch. Fårö, där Ingmar Bergman

är begravnen och Olof Palme semestrade i 30 år. Middag på hotellet. Kvällen fri.

Dag 7 Söndag 20.8 Visby – Stockholm. Efter frukost tar vi avsked av Gotland. Avfärd med snabbfjan från Visby kl. 7.30, ankomst Nynäshamn kl. 10.45, bussresa till Stockholm, lunch. Fri eftermiddag i Stockholm. Viking Lines MS Glory avgår till Åbo kl. 20. Logi i insideshytter.

Dag 8 Måndag 21.8 Åbo – Hemorten. Frukost ombord, ankomst till Åbo kl. 7.35. Hemresa till Österbotten.

Reseledaren Kristina Bosson från OT är expert på att berätta, alltså syntolka.

PRIS:

1 450 € / person (vid minimi 40 deltagare)

1 475 € / person (vid minimi 30 deltagare)

1 500 € / person (vid minimi 25 deltagare)

Tillägg för enkelrum 345 €

Priset är brutto. Rätt till prisändring förbehålls. Stiftelsen svenska blindgården ger 300€/ordinarie medlem och den summan dras bort vid faktureringen. Dessutom får alla som ansluter både i Åbo och på Åland 15€:s rabatt.

I priset ingår: Luftkonditionerad turistbuss, alla färjebiljetter, hyttplats på Viking Line, logi i dubbelrum, 7 frukost, 3 middag, 4 lunch, Allsång på Skansen sittplats, lokalguide på Gotland 3 dagar. **Tillägg:** Fönsterhytt, reseförsäkring, måltidsdrycker, extra inträden t.ex Abba museet, Djurgården, Lummelunda grotta.

Ni kan be om ett mer detaljerat program via epost: vasasynskadade@gmail.com.

SVENSKA SYNSKADADE I MELLERSTA NYLAND

Onsdag 10.5 åker vi med gemensam busstransport till Lovisa och bowlar tillsammans med Östnylands förening.

Start från Helsingfors på förmiddagen och vi är tillbaka till kvällen. För mera information och om deltagaravgiften samt anmälan ring Henrik på Kansliet. Mera information finns också på föreningens webbsida.

Fredag 26.5 kl.19 besöker vi musikhuset och tar del av Helsingfors stadsorkesters uppförande av konserten Fest, med John Storgårds. Detta är en festkonsert med samma program som Filharmoniska sällskapet hade på sin allra första konsert år 1882. Christian Holmqvist kommer att göra oss följa och vara vår guide under kvällen. Vi har ett begränsat antal

platser till befogande, anmäl gärna deltagande till Henrik så fort som möjligt men senast en vecka på förhand.

Mera information finns på föreningens webbsida och om du undrar något får du gärna ringa oss på kansliet också.

En friluftsdag planeras att ordnas innan sommarpausen, mera information om detta kommer att komma på webbsidan och på Medlemsbandet.

Sist men inte minst, vårterminens resterande måndagsträffar är följande:

Måndag 8.5 kl.16–18, KansliHörnan. Akutvårdare Albert Björkestam föreläser om tillämpad förstahjälp. Kaffeservering. Parisgränden 2 A 1.

Måndag 22.5 kl.13–15, Folkhälsans Seniorhus, musiksalen. Hälsocoach Kitty Seppälä föreläser om fysiskt

och mentalt välmående. Sopplunch och kaffeservering.

Måndag 5.6 blir vårterminens sista måndagsträff innan sommarpausen, plats och klockslag informeras senare. Traditionsenligt möts vi och njuter av glass och gott sällskap!

Anmälningar till måndagsträffarna vänligen en vecka innanträffen.

Vattengymnastik på Folkhälsan fredagar kl.10.

Styrka och balans på Folkhälsan onsdagar kl.13.

Distriktssekreterare Henrik är anträffbar må-on, telefontid kl. 10–13. Tfn. 0400 269 553 eller epost: kansliet@ssmn.fi

Mera info och hela vårterminens verksamhet på webben www.fss.fi/distriktsforeningar/mellerstanyland

SVENSKA SYNSKADADE I VÄSTNYLAND

Hej alla medlemmar, föreningen går på sommarledigt med många av sina aktiviteter efter maj månad. Det har kommit frågor om arkeologiska kursen som ordnats många somrar vid Raseborgs slott men den ordnas tyvärr inte i år.

Börje Broberg fortsätter syntolka fotbollen under

sommarmånaderna, för mera information kontakta Börje på 044-5410679.

Vi besöker Raseborgs teater 8.7 (se skild annons) och sista anmälningsdagen och betalningsdagen är 31.5. Du får mera information av verksamhetskoordinatören eller via övriga publikationer.

Vi vill passa på att tacka

vår synrådgivare Tina Hultgren som slutar hos oss, vi önskar henne lycka och framgång i sina nya arbetsuppgifter för välfärdssamhället, tack Tina!

Har du önskemål om aktiviteter eller gäster till månadsmöten, ta kontakt med Alexandra, må-to 9–14 på 040-7786295, ssvn@brev.fi

VASA SVENSKA SYNSKADADE

Kursen Rörelse-Styrka-Balans, i samarbete med Folkhälsans Förbund, träffas sista gången för i vår tisdag 16.5 kl.10–10.45. Målet med träningen är att upprätthålla och stärka rörelseförmågan och balansen. Gymnastiken sker sittande så alla som vill kan delta. Välkommen med hälsar ledaren Malin Knip, tfn 044-788 1081! Kursen fortsätter till hösten.

Trivselcafé Aktivt Seniorliv i samarbete med Folkhälsans Förbund avslutas denna vårtermin med måndag 5.6. Tid och plats meddelas på medlemsbandet och info fås även från både Febe och Carina.

Mera info av Carina Blom, tfn 044-788 1026 som hälsar alla välkomna med!

Punktskriftskursen hålls varje onsdag kl.10–13.30 på Lyktan, med kaffepaus kl.11.30. Undervisningen fortsätter därefter varje vecka fram till och med onsdag 10.5. Undervisningen är individuell och leds av våra egna ledare Ritva Hagelberg och Börje Kukkonen som också hälsar nya elever välkomna med!

Medlemsträff på Lyktan ordnas tisdag 9.5 kl.13.30 med besök av FSS socialpolitiska sakkunniga Veera Florica-Rajala. Välkommen med och lyssna till det senaste

gällande den nya funktionshinderslagen samt passa på att ställa frågor. Kaffe och gemenskap tillsammans. Anmäl dig senast torsdag 4.5 före kl.14.

Föreningens utflyktsdag i maj ordnas i Koskö föreningshus söndag 21.5 kl.13 under temat ”Info och gemenskap föreningar emellan”.

Dagen ordnas i samband med att Korsholms kommun jubilerar hela år 2023 och firar 675 år med olika evenemang. Medverkande är Koskö spexgäng, sång och musik, info om föreningen i Koskö av Alf Burman och info om VSS av Febe Mörk. Servering av kaffe och bulla. Till träffen välkomnas även bysborna.

Efter träffen kör bussen vidare via Petsmo, Hankmo och Kvevlax ut till Vassorfjärden där vi äter middag tillsammans ca kl.16 på Tesses Café. Till middagen kan man välja mellan kött och fisk. Buss är bokad men tidtabellen meddelas vid anmälan som bör vara kansliet tillhanda senast 11.5 före kl.14.

Välkomna med alla och DAGEN ÄR GRATIS FÖR ALLA VSS MEDLEMMAR!

Synrådgivning på Lyktan hålls sista gången denna vår tisdag 16.5 kl.13–15 med synrådgivare Ulla-Britt Ingman.

Resa till Stockholm och Gotland, sommaren 2023.

Distriktsföreningen Vasa Svenska Synskadade r.f. ordnar den här resan tillsammans med Oravais Trafik till Sverige 14-21.8.2023. Resan är ämnad för alla medlemmar inom FSS. Passa på tillfället och få uppleva bla ALLSÅNG PÅ SKANSEN, tisdag 15.8. Alla ordinarie medlemmar får ett bidrag på 300€ från Stiftelsen Svenska Blindgården. Mera info på annan plats i tidningen! Sista anmälningsdag är 31.5. Den som önskar ett utförligt program, kontakta Febe så skickar hon per e-post eller kontakta din egen förening. Alla sekreterare har fått programmet.

”HÖSTVANDRING i samarbete med Folkhälsan och VSS” Till hösten planerar Folkhälsan tillsammans med VSS att ordna tre höstvandringar i Vasatrakten. Vandringarna kommer att ske på torsdagar med början torsdag 24.8 kl.10, därefter träffas vi 7.9 och 21.9.

Det finns möjlighet att bli upphämtad med taxi om man bor i Vasa eller i närheten av Vasa. Första vandringen kommer att gå längs med Stadsfjärdsleden i Sunnanvik och den andra vandringen längs med Edvinsstigen. Sista gången är ännu öppen. Vand-

ringarnas längd anpassas efter deltagarna men troligtvis runt ca två-tre kilometer. Vandringarna är gratis och platserna är begränsade.

Anmäl ditt intresse så fort som möjligt eller senast måndag 21.8 till Malin Knip, tfn 044-788 1081 eller per e-post: malin.knip@folkhal-san.fi

Meddela i samband med anmälan om du önskar bli hämtad med taxi och om du behöver ledsagare.

Kontaktinformation:

Alla anmälningar och förfrågningar görs till verksamhetsledare Febe Mörk på tfn 045-321 3320 (må-to kl.9-14) eller per e-post: vasasynskadade@gmail.com

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebookside: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>. Med jämna mellanrum finns även info i Torgplatsen i Vasabladet (22.4.2023) samt i Föreningspalten både i Vbl och Sydin.

Du kan även kontakta ordförande Kerstin Lillbåsk, tfn 050-369 5997 eller per e-post: kerstinl@tawi.fi

Vår synrådgivare Ulla-Britt Ingman kan nås på tfn 050-561 2950, måndag-torsdag, eller per e-post: ulla-britt.ingman@fss.fi Ulla-Britt gör även hembesök, så kontakta henne.

Stödpersonen för taltidningar Christer Strömbäck nås på 0400-764 138 och strmbck.christer@gmail.com.

IT-stöd person för VSS är Tom Lillas, tfn 050-521 7356 eller lillastom@gmail.com

Österbottens Valfärdsområde har anställt ytterligare en person för synrehabiliteringen. Jenni Puurala betjänar personer vars efternamn börjar på A-K, tfn 040-728 8051. Birgitta Rinta-Jouppi betjänar personer vars efternamn börjar på L-Ö, tfn 0400-792 428 telefontid: tisdag och torsdag kl.9-10.30.

SVENSKA SYNSKADADE I ÖSTNYLAND

Lyssna på medlemsbandet och/eller läs i tidningen Östnyland under Föreningar och på FSS:s hemsida fss.fi under Östnyland där finns de nyaste programmen uppdaterat.

Verksamhetscentret Kajutan, Ågatan 33 E 1, 06100 Borgå. Distriktssekreterare Catharina Tfn 040 968 0351 tisdagar 9-13.00. E-post: distrikt.kajutan@gmail.com.

FSS rehabiliteringsrådgivare Ann-Catrin Tylli. Tfn 040 511 3345. E-post: ann-catrin.tylli@fss.fi.

Ordförande Jonas Lindström. Tfn 040 964 4672. E-post jonas07880@gmail.com

Kurs för dig som har ärförlig degeneration i näthinnan, Retinitis Pigmentosa

Kursen riktar sig till studerande, personer i arbetslivet och personer utanför arbetslivet.

Under kursen

fokuserar vi på:

Nytt inom forskning
Stöd i arbetslivet och vardagen
Sinnesstimulering
Återhämtning
Kamratstöd

Tidpunkt: 31.8-2.9.2023

Plats: Runsala Spa i Åbo

Kursen är kostnadsfri. Maxantalet deltagare 10 personer. Anmälan öppnas 17.4.2023.

Anmälningar tas emot av synrådgivare:

Ann-Catrin Tylli
tfn. 0405113345, e-post: ann-catrin.tylli@fss.fi

Tina Hultgren tfn. 0505612951, e-post: tina.hultgren@fss.fi

Sista anmälningsdag torsdag 22.6.2023

NORRA ÖSTERBOTTENS SVENSKA SYNSKADADE

FSS synrådgivare Peter Koskinen har synrådgivning måndagen 15.5 kl 10–12 på Fyren.

Motionsgruppen ”Hurtbul-larna” inleder de gemensamma promenaderna igen, vi samlas på tisdagar kl 10 vid ”Lockanberget” i Jakobstad. Kom med och njut av att motionera tillsammans i fin natur!

I samarbete med Folkhäl-san ordnas Trivselcafé - träffar för seniorer med nedsatt syn. Minna Annala från Folkhäl-san och Peter Koskinen FSS medverkar. Nästa träff hålls 17.5 kl 13 vid Emeliehemmet i Karleby och därpå följande 30.5 kl 13 i Terjärv. Info och anmälan Peter Koskinen tfn 050-471 2763.

Föreningens Lunchträffar ordnas sista fredagen i mån-aden. Lunchträffen i maj blir 26.5.

Vi planerar att ha en

Korpholmens spetälskehospital.

sommarutfärd till Kronoby preliminärt 21.6. Vi inleder dagen med lunch vid Hästöskata och därefter besöker vi Korpholmens spetälskehospital, där vi får ta del av ett drama och en syntolkad guidning. Dagen avslutas med eftermiddagskaffe. Mera info på medlemsbandet.

Föreningen kommer att erbjuda sommarjobb åt en studerande i juni. Hon kom-

mer att finnas på Fyren och hjälpa medlemmar som har problem med sin dator eller vill lära sig mera om smart-telefoner och surfplattor.

Mera info på www.fss.fi/ noss, Medlemsbandet, Face-book och ÖT:s minneslista på lördagar eller av Ann-Sofie Grankulla, som tar emot anmälningar på tfn 044-7234 888 eller via e-post: noss@multi.fi

Man kan även ringa föreningens ordförande Bengt Ahlvik, tfn 0500-778 694 (un-der vardagar) eller via e-post: bengt.ahlvik@gmail.com

Synrådgivare Peter Koskinen nås på tel 050-471 2763 (måndag–torsdag) eller via e-post: peter.koskinen@fss.fi och Ulla-Britt Ingman på tel 050-561 2950, e-post: ulla-britt.ingman@fss.fi

Välkommen med i vår verksamhet! Hälsar NÖSS

ÅLANDS SYN SKADADE

Tessa Bamberg's besök på Åland 22–24 maj har skjutits upp till hösten. Därmed är tyvärr kurserna i punktskrift för både seende och personer med synnedsättning inställda.

Vårfest på Ankaret tisdagen den 23 maj. Vi samlas klockan

16 och välkomst minglar. Vi hoppas att vädrets är bra för på menyn står grillkorvs buffe med potatissallad och tillbehör. Dryck finns att köpa på plats. Manskören MÅNKS med bland annat Mikael Lagström underhåller. Pa-rallellt med vårfesten håller

FSS vårmöte och det finns möjlighet att delta på distans på Ankaret. Fyllnadsval till förbundsstyrelsen finns på agendan. FSS vårmöte inleds klockan 16.30.

Fotvård ordnas onsdagen den 24 maj och torsdagen den 25

maj på Ankaret. Fotvården kostar 20 euro per person och bokas via Ålands synskadades kansli, som de flesta av föreningens aktiviteter är även stödjande medlemmar välkomna att delta.

Anmäl till kansliet senast 29 maj om du vill komma med på en roligt resa till Helsingfors 1–3 augusti och SSÖ 50-års jubileum. Resekostnaden subventioneras till stor del av föreningen och fonder. Allmän ledsagare finns med på resan. Programmet i korthet. Färja till Helsingfors natten mot tisdag. Tisdag 1 augusti besök till FSS rf:s Synvillan och Iiris Centret. Inkvartering på Hotell Sparre Borgå och jubileumsmiddag. Onsdag. Lappträsk, besök i olika miljöer bland annat hembygds-gård, handikappanpassade småhus och Lappträsk kyrkor samt Wallmokören. Torsdag. Informatör Camilla Stenvalls guidning på Lovisa bostads-mässa.

Kontaktinformation 2023

Verksamhetsledare Charlotta Solax, arbetar måndag till torsdag.

Mobil: 04573438950

e-post: kansli@syn.ax

Besöksadress till Ankaret
Johannebovägen 7,
22100 Mariehamn.

Säkrast bemannat måndag till torsdag klockan 10–14.

ANNONSER

Foto: Ian Granström

Välkomna på Raseborgs sommar-teater lö 8.7

I år är det Monty Pythons vitsiga Spamalot som visas och det har blivit en tradition för de nyländska distriktsföreningarna att besöka teatern. Pjäsen syntolkas.

Bussen startar från Östnyland och plockar upp deltagare från bland annat Helsingfors, Ingå och Karis. Vi börjar med lunch på Villa Smakhus i Ekenäs. Deltagarpriset och tidtabellen får du av din distriktsföreningskontakt.

Anmälan före 31.5

Västnyland: Alexandra 040-7786295

(må-to 9–14), ssvn@brev.fi

Mellersta Nyland: Henrik 0400-269553

(må-on 10–13) kansliet@ssmn.fi

Östnyland: Jonas 040-9644672

Robert Åke Lindroos Stiftelse

Stiftelsen Robert Åke Lindroos utdelar stipendier till svenskspråkiga personer med synned-sättning för utbildning, fortbildning och studier. Ansökningstiden är fortlöpande.

Till en fritt formulerad ansökan bör bifogas information om utbildning (inklusive kostnads-beräkning) eller bevis på studier, t.ex. studiere-gisterutdrag. Erhållet bidrag ska redovisas.

Ansökan riktas till verksamhetsledare Matthias Jakobsson.

E-post: matthias.jakobsson@fss.fi.

Medlem i Förbundet Finlands Svenska Synskadade – här är dina förmåner

Tack för att du är medlem! Ju fler medlemmar vi är desto starkare är vi i vårt arbete att skapa ett jämlikt samhälle också för synskadade. Du är viktig.

Dina medlemsförmåner

Våra synrådgivare ger personlig rådgivning och stöd i din livssituation:

- Diskutera vilken hjälp det finns att få i samhället.
- Få hjälp med synskadeanpassad IT.
- Utbyt erfarenheter med andra som har en synnedsättning.
- Delta i aktiviteter, kurser och läger.
- Åk på kostnadsfria eller subventionerade resor.
- Få juridiskt stöd i synskadefrågor.
- Få medlemstidningen Synvinkel och övriga tal- och punktskriftstidningar.

Har du själv, din familjemedlem eller närstående en synnedsättning eller utmaningar med synen? Vi finns här för dig!

Välkommen med i FSS!

Ordinarie medlemskap är ämnat för personer med synnedsättning enligt WHO:s (World Health Organisation) definition på synskada. Medlemskap är inte ett måste för att ta del av vår service, men av våra nuvarande medlemmar rekommenderar hela 98 % andra synskadade att bli medlemmar i FSS.

"Så bra och lätt! Jag fick hjälp med telefonerna av FSS!" Foto: Nina Winquist

Vårt stödjande medlemskap

Vill du stötta förbundets arbete, utan att själv ha en synskada? Inga problem, du kan bli stödjande medlem! Du får bland annat organisationstidningen som tar upp nyheter inom synområdet och förbundet. Stödjande medlemmar som är synsvaga och har en märkbar funktionell synsvaghet kan få stöd av FSS i förebyggande syfte.

Inte redan medlem? Du behövs!

Ring kansliet på telefon 09-6962 300
måndagar–torsdagar kl.10–16 eller
skicka e-post kansliet@fss.fi
Tveka inte, utan kom med i vår verksamhet – vi finns här för dig!